

BESLUT

2018-02-19

Dnr: 17/02126 och
2129

SAKEN

Rapport, SVT1, 2017-08-12, kl. 19.30, inslag om Venezuela; fråga om opartiskhet och saklighet

BESLUT

Inslaget frias. Granskningsnämnden anser att det inte strider mot kraven på opartiskhet och saklighet.

INSLAGET

Inslaget inleddes med ett uttalande från president Donald Trump om att USA inte uteslöt ett militärt ingripande i Venezuela. En sekvens från ett tal som presidenten höll visades. I sekvensen sa han bland annat att folket i Venezuela led och dog. Därefter visades nyhetsstudion och en skylt där det stod ”Venezuela – Stöd för presidenten”. Nyhetspresentatören sa sedan följande.

Och president Trumps utspel kommer lägligt för president Maduro som varit hårt pressad av gatuprotester och internationella påtryckningar. Rapporteringen från Venezuela har de senaste månaderna nästan uteslutande handlat om den ekonomiska och politiska krisen i landet, men det finns också människor, främst fattiga, som säger att de fått det bättre.

Sedan visades ett inslag med en reporter som blivit hembjuden till en kvinna som stödde president Maduro. Tillsammans med en grupp kvinnor lagade hon mat till de fattiga i huset där hon bodde. Råvarorna till maten hade staten skänkt till kvinnorna. Reportern samtalade med kvinnorna på spanska, en del av citaten som redovisas i det följande utgör den svenska översättning som visades i bild. Bland annat sades följande.

(Reporter) – Vad gör ni här? (Kvinna 1) -Vi lagar mat till Stiftelsen Niño Simon. [...]

(Reporter) – Men, alla vet ju hur hårt, framför allt de fattiga, har drabbats av landets ekonomiska och politiska kollaps, säger jag. Det fattas produkter, sjukvården har problem... Menar ni att det inte är sant? (Kvinna 2) – Det är inte sant. De som säger att

det pågår en humanitär kris har fel. Här står ju vi och lagar mat. (Kvinna 1) - Det är ett ekonomiskt krig som oppositionen har tvingat på alla venezolaner. (Reporter) – Är alla här alltså nöjda med presidenten? (Kvinna 3) – Självklart. Vi älskar honom!

Bilder på när kvinnorna delade ut maten visades. Samtidigt hördes reporterns röst säga följande.

Ja, de verkar faktiskt älska sin president Maduro. De levde sämre tidigare. Nu har de bra, nästan gratis boende, och kan till och med hjälpa dem som är ännu fattigare.

Reportern visades sedan i bild igen, i bakgrunden lagade kvinnorna mat. I handen hade reportern en ölflaska. Följande sades.

Ja, det är klart att man kanske kan invända att det är en sorts populism eller så, det som damerna här inne ägnar sig åt, att laga mat, som de får gratis av staten och sedan dela ut dem till hyreshusets mest fattiga behovande. Men egentligen är det väl inte mycket att invända mot det. Och de har faktiskt tänkt också på en trött reporter – som får en flaska alkoholfri öl.

Inslaget avslutades med att reportern konstaterade att kvinnorna kände att de som protesterade i Venezuela numera inte brydde sig om de fattiga och att kvinnorna, tack vare Hugo Chávez och Nicolás Maduro, hade det rätt bra. En av kvinnorna sa att de, tack vare revolutionen och kommendanten, hade en livskvalitet som de aldrig upplevt tidigare, och att det skulle fortsätta så länge Gud ville.

ANMÄLNINGARNA

Anmälarna anser sammanfattningsvis att inslaget närmast var ett partiskt och vinklat propagandainslag som brast i saklighet och opartiskhet. I inslaget sades inget om hur regimen raserar ekonomin och vilka övergrepp på demokratin den gör. Reportern accepterade de intervjuades påståenden helt okritiskt utan ifrågasättande och fyllde i med egna ”fakta” om regimen goda gärningar.

Några anmälare anser att det utelämnades att de som intervjuades troligen var aktiva organiserade inom politiska grupper med koppling till presidenten då de bar tröjor med den slogan som används av de som stödjer presidentens initiativ till en ny konstitution. Några anmälare är även kritiska till att reportern visade att han blev bjuden på öl.

En anmälare anser att det är löjligt att nyhetspresentatören okommenterat sa att fattiga har fått det bättre i Venezuela samt att det var ofattbart att en skylt med texten ”Stöd presidenten” visades då det är en tydlig minoritet som stödjer presidenten.

PROGRAMFÖRETAGETS YTTRANDE

Sveriges Television (SVT) anför sammanfattningsvis följande.

*SVT Nyheter*s rapportering om och från Venezuela handlade under sommaren 2017 i princip uteslutande om oppositionens protester och strejker, samt oron för att Venezuela skulle förvandlas till diktatur. SVT:s utrikeskorrespondent lämnade cirka 15 liverapporter från Venezuela. I samtliga dessa beskrevs den ekonomiska krisen, att det nu förestående valet till den konstituerande församlingen var illegitimt, att bara anhängare till regimen kunde väljas, att valfusk brukade vara omfattande och att folkmajoriteten var emot Maduros styre.

I övrigt gjorde korrespondenten tre inslag för *Rapport* och *Aktuellt*. Det första beskrev de pågående gatuprotesterna och där förklarade motståndare till regimen varför de protesterade mot Maduro. Det andra var ett besök hos en medelklass-familj som också var motståndare till Maduro, som menade att presidenten hade förvandlat Venezuela till en diktatur. En statsvetare, med sympatier för Maduro, sa att läget var låst, djupt polariserat och kunde sluta med inbördeskrig. Det tredje inslaget var det nu anmälda.

Det ingår i SVT:s uppdrag att belysa händelser och skeenden utifrån olika perspektiv. Redan i påannonseringen av det nu anmälda inslaget sattes reportaget i ett sammanhang, där det tydligt framgick för tittaren att det skulle handla om ett annat perspektiv än det som hade präglat rapporteringen under sommaren, det vill säga det stora missnöjet mot president Maduros regim.

Det framgick av inslaget att kvinnorna som lagade mat åt de fattiga gjorde det i organiserad form, via en stiftelse. Det framgick också att livsmedlen kom från staten och att kvinnorna i sin tur gav maten vidare till fattiga i huset som en sorts statlig välgörenhet. Reportern konstaterade att den ekonomiska och politiska krisen hade drabbat alla fattiga hårt, att också medicin saknades. Att kvinnorna invände och prisade presidenten var också en beskrivning av Venezuela i dag. Landet är djupt präglad av konflikten mellan den så kallade "chavismen" som personifieras av Maduro och oppositionen. Kvinnorna fick i inslaget representera den sidan som fortfarande tror på revolutionen i Hugo Chávez namn.

Att de som faktiskt också stödjer presidenten får uttala sig ansåg redaktionen var rimligt, i en kontext där rapporteringen i huvudsak hade handlat om djup ekonomisk kris och oppositionens protester mot presidenten. Att utrikes-reportern visade för tittarna att han hade blivit bjuden på en alkoholfri öl var ett sätt att sätta personlig prägel och färg på reportaget och öka närvarokänslan.

AKTUELL BESTÄMMELSE

SVT ska utöva sändningsrätten opartiskt och sakligt samt med beaktande av att en vidsträckt yttrande- och informationsfrihet ska råda i televisionen (13 § i sändningstillståndet). Kravet på opartiskhet tillämpas enligt granskningsnämndens praxis i princip fullt ut på programledare, reportrar och andra som genom sin ställning i ett program kan uppfattas som företrädare för programföretaget. Bestämmelsen innebär bland annat att en programledare eller reporter inte får göra värderande uttalanden eller ta ställning i kontroversiella frågor.

Av betydelse för bedömningen är också bestämmelsen om att SVT ska stimulera till debatt, kommentera och belysa händelser och skeenden samt granska myndigheter, organisationer och företag som har inflytande på beslut som rör medborgarna (8 § i sändningstillståndet).

GRANSKNINGSNÄMNDENS BEDÖMNING

Inslaget skildrade en grupp kvinnor som var anhängare till president Maduro. Det framgick tydligt att utgångspunkten för inslaget var att, till skillnad från tidigare kritiska rapportering, berätta om att det även finns människor som anser sig fått ha det bättre under presidentens styre.

De kvinnor som intervjuades var så kallade tillfälligt medverkande som gav uttryck för sina personliga uppfattningar. Deras uttalanden medför inte i sig att inslaget strider mot kraven på opartiskhet och saklighet. Det kan emellertid diskuteras om reportern intog en väl okritisk hållning i förhållande till de intervjuade kvinnorna och deras åsikter. Nämnden anser dock inte att reporterns förhållningssätt eller inslagets utformning i övrigt gick utöver vad som kan accepteras. Inslaget strider mot den bakgrunden inte mot kraven på opartiskhet och saklighet.

Detta beslut har fattats av Henrik Jermsten, Jan Holmberg, Ulrika Hansson, Berivan Yildiz, Staffan Dopping och Bo-Erik Gyberg efter föredragning av Jenny Grass.

På granskningsnämndens vägnar

Henrik Jermsten

Jenny Grass